

АУБРБ

АСОЦИАЦИЯ НА
УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БОЛНИЦИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1431 София
ул. „Свети Георги Софийски“ 1
e-mail: aub@aub.bg
www.aub.bg

Изм. № 37/16.11.2023

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 409 К1
Дата 16.11.23

Относно: Становище по конституционно дело №15/2023г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с постъпило писмо с изх. №340-КД/17.10.2023г. по описа на Конституционния съд на Република България, относно определение на Конституционния съд от 17.10.2023г. по конституционно дело №15/2023г., образувано по искане на тричленен състав на Върховния административен съд за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл.55а, ал.2 от Закона за здравното осигуряване (обн. ДВ, бр.70/1998г., посл. изм. Доп. ДВ, бр.66/2023г.) бихме искали да изразим следното становище:

Съгласно чл.35 от Хартата на основните права на Европейския съюз, „всеки има право на достъп до здравна профилактика и да ползва медицински грижи при условията, установени от националните законодателства и практики.“

Закрилата на здравето е сред основните права, гарантирани от Европейския съюз, които произтичат от конституционните традиции на държавите – членки. На последните им е делегирана отговорността, относно управлението на здравните услуги и медицинските грижи, както и разпределянето на ресурсите, които са им предоставяни¹ и това е така, защото в държавите – членки се прилагат различни модели на социално осигуряване и обществено здравеопазване.

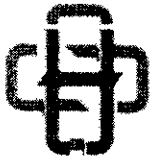
Например в Република България здравното осигуряване се основава на принципите на: задължително участие при набирането на вноските; участие на държавата, осигурените и работодателите; солидарност; равнопоставеност и т.н.

Съдът на Европейския съюз приема, че при здравноосигурителни системи, които се основават на принципа на солидарност, а не на пазарни сделки, липсва стопански характер на предоставяната услуга.²

Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) гарантира еднакъв пакет от задължителни обезщетения на всички осигурени лица и в този случай не може да се оспорва неикономическия характер на дейността ѝ.

¹ Чл.168, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС);

² Решението на Съда на Европейския съюз (голям състав) от 11 юни 2020г. по дело 2020/ С-271/03 – Европейска комисия/ Dôvera zdravotná poisťovňa a.s., Словацка република, Union zdravotná poisťovňa a.s.(Съединени дела С-262/18 Р и С-271/18 Р);

АУБРБ

АСОЦИАЦИЯ НА
УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БОЛНИЦИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1431 София
ул. „Свети Георги Софийски“ 1
e-mail: aub@aub.bg
www.aub.bg

Съответно дори разпоредбата на чл. 55а, ал.2 от Закона за здравното осигуряване, чрез която се урежда разходването на средствата от страна на НЗОК, пряко да не попада в обхвата на правото на Европейския съюз, плащания за дейности над предвидените по обем и стойност по договор не само ще засилят конкуренцията между лечебните заведения и то в негативен аспект, но ще поставят под въпрос социалната цел на здравната система в България, тъй като попадат в приложното поле на държавните помощи по чл.107, параграф 1 от ДФЕС.

Още повече, че Европейската Комисия наскоро публикува актуален анализ³ и оценка на правилата за държавните помощи и тяхната съвместимост в сектора на здравното и социално осигуряване в държавите – членки, с оглед най-новата съдебна практика на Съда на Европейския съюз.

Отделно съгласно действащия национален модел на здравноосигурителна система, управлението и разходването на средствата от задължителните здравноосигурителни вноски за заплащане на здравните дейности се осъществява от НЗОК и съответно последните са бюджетно обезпечени, поради което е необходимо планиране и контрол за ефикасно и ефективно използване на средствата, които не са неограничени.

В мотивите на искането на Върховния административен съд за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл.55а, ал.2 от Закона за здравното осигуряване се посочва, че *„системата на сключване на договори с изпълнителите на болнична помощ, не може да бъде използвана за определяне на лимити в обемите и стойностите, което би ограничило упражняването на основните права на гражданите по чл.52 от Конституцията.“*

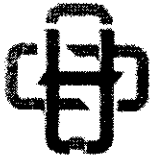
Но с оглед ограничения финансов ресурс *„при условия и по ред, определени със закон“* плащания за услуги над предвидените по обем и стойност по договор, всъщност застрашават именно гарантираното съгласно Конституцията на Република България право на *„здравно осигуряване, гарантиращо [...] достъпна медицинска помощ, и [...] безплатно ползване на медицинско обслужване“*.

Въз основа на предвидения по §1, т.2 от Допълнителните разпоредби на Закона за здравното осигуряване, *„пакет от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК“*, определени по вид и обхват, по отделни специалности, дейности за лечение на определени заболявания или на група заболявания, е осигурен достъп за всички здравноосигурени лица в обем, при условия и ред, определени в Националния рамков договор.

От гореизложеното следва, че нормативно е гарантирано правото на здравно осигуряване на гражданите, но то не е абсолютно право, тъй като *„здравеопазването на гражданите се финансира от държавния бюджет, от работодателите, от лични и колективни осигурителни вноски и от други източници при условия и по ред, определени със закон.“*

Следователно разпоредбата на чл.55а, ал.2 от Закона за здравното осигуряване не би могла да се определи като противоконституционна, защото гарантира именно конституционно установеното право на достъп на всички здравноосигурени лица до медицинска помощ, независимо от размера на осигуровките, които внася всяко едно лице поотделно.

³ Evaluation of the State subsidy rules for health and social services of general economic interest (“SGEIs”) and of the SGEI de minimis Regulation. SWD/2022/0388 final
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52022SC0388&qid=1700055665866>

АУБРБ

АСОЦИАЦИЯ НА
УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БОЛНИЦИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1431 София
ул. „Свети Георги Софийски“ 1
e-mail: aub@aub.bg
www.aub.bg

Всъщност липсата на планиране, приемственост и последователност в здравната политика на държавата предполага нестабилна нормативна уредба в областта на здравеопазването, следователно ниска ефикасност на правилата, условия за порочни практики и сериозни предизвикателства пред гражданите.

Установяване на противоконституционност на една или друга разпоредба на нормативен акт в областта на здравеопазването не гарантира конституционност на функционирането на националната здравноосигурителна система.

С УВАЖЕНИЕ,

ПРОФ. Д-Р КРАСИМИР ИВАНОВ, Д.М.Н.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА АСОЦИАЦИЯТА НА

УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БОЛНИЦИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

